

JURIDISKA FAKULTETEN

vid Lunds universitet

Johmna Zigovic

Encrochat under mikroskop

En rättsvetenskaplig uppsats om rättssäkerhet och bevisvärdering

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Kandidatuppsats på juristprogrammet

15 högskolepoäng

Handledare: My Bergius

Termin: Hötterminen 2022

Innehåll

ABSTRACT	1
SAMMANFATTNING.....	2
FÖRKORTNINGAR.....	3
1 INLEDNING.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Syfte och frågeställning.....	4
1.3 Metod och material.....	5
1.4 Avgränsningar	7
1.5 Tidigare forskning	7
1.6 Disposition	8
2 ENCROMATERIALET	9
2.1 Om Encrochat	9
2.2 Inhämtningen av materialet	10
2.3 Svenska myndigheters inhämtning av materialet.....	11
3 TILLÄMPLIG LAGSTIFTNING	13
3.1 Hemliga tvångsmedel.....	13
3.2 Om hemlig avlyssning	13
3.3 Lag (2020:62) om hemlig dataavläsning.....	14
4 SVENSKA PRINCIPER	17
4.1 Rättssäkerhet.....	17
4.1.1 Rättssäkerhet enligt Åke Frändberg	17
4.2 Den fria bevisprövningens princip	18
4.2.1 Bevisföring	18
4.2.2 Bevisvärdering.....	19
5 BEVISVÄRDET I PRAKTIKEN.....	20
5.1 Förväxlingen	20
5.2 B 2368–22	21
5.3 B 1816–22	22
6 ANALYS.....	23

KÄLL - OCH LITTERATURFÖRTECKNING.....

Offentligt tryck.....

Elektroniska källor.....

Litteratur.....

Rättsfalllista.....

Abstract

The encrypted communication service Encrochat has previously been used extensively by criminals. This was until the French police managed to decrypt the chats and access the information. Since then, Swedish authorities have had access to the data revealed in the decryption.

This essay explains what Encrochat is as well as which laws were applicable on the collection of the evidence to Swedish authorities. The usage of Encrochat as evidence as well as legal certainty and probative value is discussed. Three legal cases are presented where it has been possible to tie an alias to a physical person and therefore impose punishment.

It is stated in this essay that regardless of if whether or not the information from Encrochat was collected lawfully or if it has been used in the right purpose there is nothing in current Swedish law that precludes it from being used as evidence in court. It is also stated that a probative value has not been established due to lack of ruling from The Supreme Court. Despite this it has been proven that courts have found the defendant guilty in several cases with Encrochat as main evidence.

Legal certainty is discussed from the viewpoint of Åke Frändberg and Aleksander Peczenik. Since Encrochat is new to the Swedish legal system and it does not have a predetermined probative value, the predictability is weak. Independent conclusions based on the information presented are drawn and problems that exist are specified. A critical perspective with elements of a legal development perspective is applied throughout the essay.

Sammanfattning

Den krypterade kommunikationstjänsten Encrochat har förut använts i stor omfattning inom kriminell verksamhet. Detta fram till att franska polismyndigheten lyckades dekryptera chattarna och komma åt materialet. Sedan dess har svenska brottsbekämpande myndigheter fått ta del av materialet.

I uppsatsen förklaras vad Encrochat är och hur samt med grund i vilken lag materialet har inkommit till svenska myndigheter. Vidare presenteras relevanta lagar i ämnet. Det redogörs för rättssäkerhet, bevisföring och bevisvärdering. Tre rättsfall presenteras där man i samtliga har lyckats koppla alias till fysiska personer och därmed utdöma straff.

I uppsatsen konstateras att oavsett om Encrochatmaterialet har inhämtats lagligt eller om det använts i rätt syfte finns det ingenting i gällande rätt som hindrar material från Encrochat att läggas fram som bevisning under huvudförhandling. Det konstateras även att det inte finns ett konstaterat bevisvärde på Encrochat samt att det är komplicerat att tilldela Encrochat ett bevisvärde på grund av brist på avgöranden från Högsta domstolen. Men det har bevisats att domstolar har funnit tilltalade skyldiga i mål med Encrochat som huvudbevisning.

Rättssäkerhet diskuteras utifrån Åke Frändbergs och Aleksander Peczeniks teorier. Det konstateras att eftersom Encrochat är ett nytt fenomen för den svenska rättsliga sfären och det inte har ett förutbestämt bevisvärde är förutsebarheten svag. Självständiga slutsatser utifrån den presenterade informationen dras och problematik som föreligger preciseras i följande avhandling. Ett kritiskt perspektiv med inslag av ett rättsutvecklingsperspektiv tillämpas genomgående.

Förkortningar

Direktiv 2014/41/EU	Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/41/EU av den 3 april 2014 om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området
Encrobevisning	Encrochatbevisning
HD	Högsta domstolen
HDA	Lag (2020:62) om hemlig dataavläsning
HovR	Hovrätten
LEU	Lag (2017:1000) om en europeisk utredningsorder
NOA	Nationella operativa avdelningen
RB	Rättegångsbalken
RF	Regeringsformen (1974:52)

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Kriminaliteten i Sverige har ökat och nyhetsinslag om dödsskjutningar är idag inget ovanligt. Sedan år 2012 har antalet konstaterade fall av dödligt våld ökat från 68 till 113. Ökningen består främst av dödligt våld med skjutvapen. Dödligt vapenvåld har nått rekordnivåer i Sverige, där en växande andel av detta våld har skett i kriminella miljöer.¹ Samtidigt har narkotikabrotten i Sverige ökat med 25 procent sedan 2012.² Det kan således konstateras att denna typ av kriminalitet har ökat i Sverige.

Det som kan komma att bli genombrottet i kriminaliteten är den krypterade kommunikationstjänsten Encrochat. Sedan svenska myndigheter år 2020 fick tillgång till de användarkonton som befann sig i Sverige har polisen kunnat få bekräftat att de arbetar mot rätt personer. Knappt ett år efter tillgången till Encrochat hade 125 fängelseår utdömts med hjälp av Stockholmspolisens utredningar med bevisning från Encrochat.³

Svenska domstolar runt om i Sverige har beslutat i mål med Encrochat som bevisning. Flera av dessa är hovrättsavgöranden. Däremot finns endast ett avgörande från Högsta domstolen, fortsatt förkortad HD. Åklagarsidan är övertygad om att Encrochatmaterialet utgör laglig bevisning och att rättsläget är klart.⁴ Samtidigt är advokater ifrågasättande mot Encrochat och dess laglighet som bevisning.⁵ Vid en närmare anblick av Encrochat är det tydligt att frågan komplex och behöver utredas.

1.2 Syfte och frågeställning

Uppsatsens syfte är att analysera rättssäkerheten av Encrochat som bevismaterial. Utredningen kommer fokusera på svensk gällande rätt samt hur högt

¹ Se Hradilova Selin s. 30 f.

² Se BRÅ *Narkotikabrott*.

³ Se Polisen, *125 fängelseår utdömda i Stockholmspolisens utredningar kopplade till Encrochat*.

⁴ Se Åklagarmyndigheten, *Skrivelse till HD om EncroChatbevisning*.

⁵ Se SVT Nyheter, *Högsta domstolen prövar inte Encrobevisning*.

man har värderat Encrochat som bevisning i Högsta domstolen. För att uppnå syftet aktualiseras följande frågeställningar:

- Hur kom Encrochat svenska åklagare till handa?
- Hur förhåller sig svensk rätt till Encrochat som bevismaterial?
- Hur högt är bevisvärdet av Encrochat i Högsta domstolen?

1.3 Metod och material

Uppsatsen kommer att utgå från den rättsdogmatiska metoden. Metoden går ut på att söka svar bland och tolka gällande rätt. Det handlar om att fastställa den tillämpliga regeln, tolka den och slutligen förklara hur den är tillämpningsbar på frågan som undersöks.⁶ Materialet som används i uppsatsen utgörs av bland annat lagtext, förarbeten, direktiv samt praxis, i enlighet med den rättsdogmatiska metoden.

Det råder delade uppfattningar gällande den rättsdogmatiska metoden. En del anser att den rättsdogmatiska metoden endast kan användas för att redogöra för gällande rätt medan andra anser att det även är möjligt att diskutera och kritiskt granska det gällande rättsläget med hjälp av rättsdogmatiken. En av de som anser att den rättsdogmatiska metoden endast kan användas för att redogöra för gällande rätt är Claes Sandgren.⁷ Uppsatsen kommer däremot följa Jan Kleinemans åsikt nämligen att den rättsdogmatiska metoden kan appliceras för såväl presentation av gällande rätt som för analys, diskussion och kritisk granskning kring densamma.

Vad gäller den rättsdogmatiska metoden bör man vara medveten om att det råder frågor kring objektiviteten. Kleineman problematiserar att i en rättsdogmatisk analys redovisas inte de rättspolitiska villkoren, utan endast en systematisk framställning av gällande rätt vid en viss tidpunkt. Problemet är att det finns en risk att författaren styrs av omedvetna eller aldrig uttryckli-

⁶ Se Kleineman s. 21–30.

⁷ Se Sandgren s. 43–47.

gen angivna antaganden som borde ha beaktats, det vill säga att den rättsdogmatiska metoden begränsar utbudet av material som författaren kan behöva ta del av för att behålla objektiviteten.⁸ För att säkerställa objektiviteten bör metoden användas för att beskriva rättsläget med hjälp av omfattande källor som ökar transparensen och kontrollbarheten.⁹

Analysen görs utifrån en *de lege lata*-argumentation. Detta innebär att rättsläget beskrivs och argumentationen förankras i rättskällorna.¹⁰ Rättsläget analyseras utifrån ett kritiskt perspektiv med inslag av ett rättsutvecklingsperspektiv. Detta görs genom att rättsläget beskrivs, och genom de slutsatser som är möjliga att dra utifrån rättsläget uppmärksammas att det kan finnas utrymme för förändring.

När det gäller informationen om Encrochat, berörs inte bakgrunden till tjänsten i de traditionella rättsdogmatiska källorna. Därför kommer information om tjänstens bakgrund baseras på tingsrättsdomar. Tingsrättsdomar utgör inte praxis enligt rättsdogmatiken. Det är däremot inte avgörandet som är aktuellt i de fallen utan beskrivningen av Encrochat som baseras på rapporter från Polismyndigheten och NOA. Beskrivningen av Encrochat har till syfte att ge läsaren en förståelse av vad tjänsten innebär innan uppsatsen fördjupar sig på gällande rätt och vidare en analys på juridisk nivå. Vidare kommer de traditionella rättsdogmatiska källorna användas för att undersöka tillämpligheten mellan lagen och tjänsten samt besvara frågeställningen.

I kapitel 5 redogörs det för hur domstolar har värderat Encrochat som bevismaterial i praktiken. Då det endast finns ett HD-avgörande i ämnet kommer avgöranden från hovrätten, fortsatt förkortad HovR, att användas kompletterande. Hovrättsavgöranden är inte en rättskälla i rättsdogmatikens mening. Däremot kan avgörandena visa om underrätterna har värderat bevisningen från Encrochat på samma sätt som HD och därmed uppnå uppsatsens syfte att analysera rättssäkerheten av Encrochat som bevismaterial.

⁸ Se Kleineman s.37.

⁹ Ibid.

¹⁰ Se Kleineman s. 36.

1.4 Avgränsningar

Uppsatsens syfte är inriktat på svensk gällande rätt. Utländsk rätt kommer därför att avgränsas från uppsatsen eftersom avhandlingens syfte och frågeställningar uppnås genom att endast undersöka svensk gällande rätt.

Inom ämnet finns det möjlighet att undersöka huruvida den svenska suveränitetsprincipen har inskränkts. Detta rymmer däremot inte under uppsatsens syfte och frågeställning och kommer därför inte att undersökas.

Som förklaras i avsnitt 2.2 måste en europeisk utredningsorder utfärdas för att inhämta Encrochatmaterialet från franska myndigheter. Det är möjligt att beskriva hur Encrochat kom svenska åklagare till handa och på så sätt besvara frågeställningen utan denna utredningsorder. Därför kommer inte denna att tas upp i undersökningen.

1.5 Tidigare forskning

Encrochat har inte tidigare diskuterats i svensk forskning. Det finns ett rättsfall som har prövats i HD. Målet avgjordes däremot nyligen då avgörandet meddelades den 15 juli 2022. Det är därför möjligt att forskning produceras i skrivande stund.

I jämförelse med Sverige finns det betydligt mer forskning om Encrochat internationellt. I uppsatsen granskas anskaffningen¹¹, tillåtligheten¹² samt bevisvärderingen¹³ av Encrochat. Vad gäller anskaffningen av Encrochat tydliggörs det att denna har skett korrekt och det är därför inte en huvudfråga. Tillåtligheten är inte heller en huvudfråga då vi i Sverige har en generös reglering för tillåtligheten av bevis till skillnad mot andra länder. Det intressanta när det gäller svensk forskning är bevisvärderingen. Eftersom Encrochat inte har ett bestämt bevisvärde. Internationell forskning har visat på svårigheten att knyta alias i Encrochat till en fysisk person, i Sverige har

¹¹ Se Lapierre, Vigouroux och Zorrilla s. 27 ff.

¹² Se Griffiths och Jackson s. 271 ff.

¹³ Se Bajovic s. 154 – 179.

samma problematik uppstått. I min uppsats har jag visat genom presentationen av HD:s bedömning i frågan att det är möjligt att knyta en person till ett alias genom att granska olika faktorer. Denna bedömning delas även av hovrätterna.

Tidigare forskning finns däremot avseende begreppet rättssäkerhet. Åke Frändberg diskuterar betydelsen av begreppet i *Om rättssäkerhet*. Även Aleksander Peczeniks forskning i ämnet är av relevans och kommer därför att behandlas kort i avsnitt 4.1.1.

För frågan gällande den fria bevisföringens princip har Peter Fitger kommenterat ämnet i förhållande till regleringen i *Rättegångsbalken*.

1.6 Disposition

Uppsatsen disponeras som följer. Kapitel två behandlar Encrochat. Här redovisas för vad tjänsten innebär, hur materialet inledningsvis inhämtades samt vilka lagar som tillämpades för att det skulle komma svenska myndigheter till handa. Kapitel tre redogör för svensk gällande rätt relevant för uppfattningen av huruvida Encrochat har inhämtats lagenligt. Relevanta delar av rättegångsbalken behandlas samt lag (2020:62) om hemlig dataavläsning. Kapitel fyra presenterar och redogör för vad rättssäkerhet innebär enligt Åke Frändberg och Aleksander Peczenik. Den fria bevisföringens princip bryts ner och innebörden av denna tydliggörs. Vidare i kapitel fem presenteras tre rättsfall. Ett från Högsta domstolen och två från hovrätter. Detta för att få en uppfattning av hur Högsta domstolen har värderat Encrochatbevisningen samt om underinstanserna har dömt i enlighet med Högsta domstolen. Slutligen i kapitel sex analyseras och problematiseras materialet från de tidigare avsnitten och frågeställningen besvaras med hjälp av ett kritiskt perspektiv med inslag av ett rättsutvecklingsperspektiv.

2 Encromaterialet

2.1 Om Encrochat

Mobiltelefoner med Encrochat har två operativsystem, Android OS som är ett öppet system och Encrochat OS som är lösenordskyddat. Användaren till Encrochat OS kan enbart nyttja de förinstallerade applikationerna i telefonen och har mycket begränsade möjligheter till att ändra inställningar. Telefonerna konfigurerade med Encrochat OS är relativt enkla modeller av Androidtelefoner. Priset för konfigurerade telefoner har varit mellan 1 000 – 2 000 euro.¹⁴

Telefonerna levereras med ett SIM-kort med en fri dataanvändning under en bestämd begränsad tid. Telefonens IMEI-nummer finns vanligtvis på en etikett inuti enheten. Genom IMEI-numret identifieras telefonen.¹⁵

De förinstallerade applikationerna heter ”Chat” ”Notes” och ”Status”. Den huvudsakliga användningen av Encrochat-telefonen sker via applikationen ”Chat”, där användarna kan kommunicera med varandra genom text, bild och tal. Encrochat-telefonerna har en ”burnerfunktion” där man kan ställa in livslängden på meddelanden till ett bestämt antal dagar, minuter och sekunder. Utöver applikationen ”Chat” finns applikationerna ”Notes” och ”Status”. I applikationen ”Notes” kan noteringar sparas med lösenordskydd och i ”Status” finns information om telefonens abonnemang från företaget Encrochat.¹⁶

Kommunikation kan endast ske mellan två Encrochat-telefoner. Varje användare av tjänsten identifieras via ett användarnamn, ett alias, vanligen bestående av två engelska ord. Användarnamnet är förinställt men det har även förekommit egenvalda användarnamn. Varje användare kan ange en status som är tillgänglig för samtliga kontakter.¹⁷ Ovanstående tyder på att använ-

¹⁴ Se Tingsrätten i Göteborg, dom 2021-07-16 i mål B 16411–20.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Ibid samt Tingsrätten i Örebro, dom 2021-06-23 i mål B 5057–20.

¹⁷ Se Tingsrätten i Örebro, dom 2021-06-23 i mål B 5057–20.

darnamnet tillhör telefonen och kan därför inte flyttas mellan telefoner. Användaren av telefonen kan tilldela kontakter i telefonen smeknamn. För att kunna kommunicera med en ny kontakt behöver användaren skicka en inbjudan där kontaktens användarnamn måste anges tillsammans med ett meddelande till den man vill bjuda in. När mottagaren accepterar inbjudan skapas en kontakt och vidare kommunikation kan ske.¹⁸

2.2 Inhämtningen av materialet

Svensk polis har sedan april 2020 via Nationella operativa avdelningen, fortsatt förkortad NOA, deltagit i en gemensam operation med Frankrike och Nederländerna mot företaget Encrochat. Operationen är ledd av Europol och inkluderar ett antal länder. Anledningen till att operationen påbörjades var att brottsbekämpande myndigheter hade upptäckt Encrochat och dess funktion med krypterade applikationer för kommunikation. Man hade även observerat att Encrochat-enheterna användes av kriminella personer för att kunna planera och begå brott.¹⁹

Eurojust är en byrå inom Europeiska unionen som arbetar med nationella myndigheter för att bekämpa komplexa gränsöverskridande brott.²⁰ Ärendet initierades vid Eurojust av franska myndigheter som påbörjade ett samarbete med Nederländerna. Genom franska och nederländska myndigheters samverkan i operationen lyckades man till slut ta sig förbi krypteringstekniken och komma åt användarnas korrespondens och annan information. Det erhållna materialet delades sedan med ett stort antal länder, bland annat Sverige. Förutom det redan inhämtade materialet har man även kunnat följa kommunikationen i Encrochat i realtid vid myndigheter i olika länder. För Sveriges del genomfördes det vid underrättelseenheten vid NOA.²¹

¹⁸ Se Tingsrätten i Göteborg, dom 2021-07-16 i mål B 16411–20 samt Tingsrätten i Örebro, dom 2021-06-23 i mål B 5057–20.

¹⁹ Se Tingsrätten i Norrköping, dom 2021-06-16 i mål B 1198–20.

²⁰ Se Eurojust ”Vad vi gör”, hämtad 23 november 2023.

²¹ Se Tingsrätten i Norrköping, dom 2021-06-16 i mål B 1198–20.

Svenska myndigheter har haft tillgång till information från den 1 april till den 13 juni 2020. Materialet har bara fått användas i syfte att inleda förundersökningar och förhindra grova brott. För att det inhämtade materialet ska kunna användas som bevisning måste en europeisk utredningsorder utfärdas och överlämnas via Eurojust. Tillstånd ges sedan av behörig fransk myndighet och materialet lämnas sedan över till svensk polis och annan berörd myndighet.²²

Den 13 juni 2020 avstannade myndigheternas framgång att följa kommunikationen i Encrochat när företaget upptäckte att myndigheterna lyckats dekryptera plattformen. Ett varningsmeddelande skickades ut till alla enheter och uppmanade användarna att göra sig av med telefonerna.²³

2.3 Svenska myndigheters inhämtning av materialet

Som framgår av kapitel 2.2 har Encrochatmaterialet upptagits i Frankrike och sedan inhämtats till Sverige med stöd av lag (2017:1000) om en europeisk utredningsorder, fortsatt förkortad LEU. Lagen införlivades 2017 efter Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/41/EU av den 3 april 2014 om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området (fortsatt förkortad direktiv 2014/41/EU).²⁴

Den tillämpliga definitionen för en europeisk utredningsorder finns i 1 kap. 3 § LEU. Definitionen som aktualiseras för Encrochatbevisning, fortsatt förkortad Encrobevisning, finns i bestämmelsen första punkt. Denna fastställer att med en europeisk utredningsorder avses ett beslut som fattats i Sverige, som innebär att en utredning ska genomföras i en annan medlemsstat för att få fram bevis, och som meddelats av åklagaren eller domstolen under förundersökningen eller rättegången i ett brottmål.

²² Se Tingsrätten i Norrköping, dom 2021-06-16 i mål B 1198–20

²³ Ibid

²⁴ Se prop. 2016/17:218 s. 66

Vilka utredningsåtgärder som en europeisk utredningsorder ska motsvara preciseras i 1 kap. 4 § LEU. Punkt 11 ger stöd till inhämtandet av Encrobevisningen till Sverige genom att precisera att en utredningsåtgärd ska avse eller motsvara inhämtande av bevis som finns hos en myndighet.

En utredningsorder får endast utfärdas om förutsättningarna för att vidta åtgärden är tillgängliga enligt inhemsk rätt.²⁵ Sverige får exempelvis inte utfärda en utredningsorder för en åtgärd som är tillåten i en annan stat, men som inte kan vidtas enligt svensk rätt på grund av att åtgärden antingen inte tillåts enligt svensk rätt eller på grund av att åtgärden inte kan vidtas förrän vissa materiella förutsättningar är uppfyllda.²⁶

²⁵ Se direktiv 2014/41/EU art. 6.

²⁶ Se prop. 2016/17:218 s. 92.

3 Tillämplig lagstiftning

3.1 Hemliga tvångsmedel

Skyddet mot hemlig tvångsmedelsanvändning regleras av regeringsformen, fortsatt förkortad RF, 2 kap. 6 §. Där framgår bland annat att var och en är skyddad mot hemlig avlyssning, upptagning av telefonsamtal, annat förtroligt meddelande samt mot betydande intrång i den enskildes personliga integritet vilket innebär övervakning alternativt kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Skyddet som framgår av 2 kap. 6 § RF är däremot inte absolut. Av kapitlets 20 § 2 p. 2 st framgår att skyddet är relativt och kan därmed begränsas men endast genom lag. Dessa fri- och rättigheter har begränsats genom Rättegångsbalken, fortsatt förkortad RB, samt genom lag (2020:62) om hemlig dataavläsning.

3.2 Om hemlig avlyssning

27 kap. RB reglerar hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation. 27 kap. 18 § förklarar innebörden av tvångsmedlet, och konstaterar bland annat att tvångsmedlet innebär att meddelanden i ett elektroniskt kommunikationsnät, som har överförts till eller från ett telefonnummer eller adress, avlyssnas eller tas upp i hemlighet genom ett tekniskt hjälpmedel för framställande av innehållet i meddelandet. Rekvisitet adress syftar till olika identifikationsnummer, till exempel telefonnummer och e-postadresser.²⁷ Rekvisitet meddelande omfattar utöver telefoni av olika slag även bland annat elektronisk kommunikation som sms och mms. Avlyssningen kan således avse både muntliga och skriftliga meddelanden.²⁸

Den hemliga avlyssningen får även avse kommunikation i förfluten tid, förutsatt att uppgifterna har sparats av operatören. Detta kan bli aktuellt till exempel med meddelanden som har talats in på en röstbrevlåda handhaven av

²⁷ Se prop. 2019/20:64 s. 37.

²⁸ Se Fitger m.fl.: Rättegångsbalken (9 december 2022 uppl. 93., Juno.) 27 kap. 18 §.

operatören.²⁹ Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation kan ske i realtid men kan även spelas in och lyssnas på i efterhand.³⁰

Tvångsåtgärden får enligt 27 kap. 20 § RB endast användas om någon är skäligen misstänkt för ett brott och åtgärden är av synnerlig vikt för utredningen.

Enligt huvudregeln i 27 kap. 21 § RB ansöker åklagaren om tillstånd för hemlig avlyssning och frågan prövas av rätten. Enligt 25 § får de tekniska hjälpmedel som behövs för åtgärden användas när tillstånd är givet och beslutet verkställs med hjälp av polisen.³¹ I tillståndsbeslutet anges även tiden det avser. Ett tillstånd får bara gälla under nödvändig tid. När och om det inte längre finns grund för ett beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, måste beslutet omedelbart upphävas av åklagaren eller rätten, 27 kap. 23 § RB.

3.3 Lag (2020:62) om hemlig dataavläsning

I Sverige regleras möjligheterna till hemlig dataavläsning i lag (2020:62) om hemlig dataavläsning, fortsatt förkortad HDA. Lagen förklarar att hemlig dataavläsning innebär att information avsedd för automatiserad behandling i hemlighet läses eller lagras med teknisk assistans i ett läsbart informationssystem. Rekvisitet automatiserad behandling innebär att uppgifterna måste anpassas till den tekniska process genom vilken uppgifterna behandlas av det läsbara datasystemet.³²

Lagens 2 § konstaterar att tillstånd till hemlig dataavläsning kan beviljas för att läsa av eller ta upp kommunikationsavlyssningsuppgifter. Lagen är tidsbegränsad. Den trädde i kraft i april 2020 och upphör att gälla i mars 2025.

²⁹ Se Lindberg, Rättegångsbalken (1942:740) 27 kap. 18 §, Karnov hämtad 2022-02-01.

³⁰ Se Fitger m.fl.: Rättegångsbalken (9 december 2022 uppl. 93., Juno.), 27 kap. 18 §.

³¹ Se Fitger m.fl.: Rättegångsbalken (9 december 2022 uppl. 93., Juno.), 27 kap. 21 §.

³² Se Lindberg, HDA (2020:62) 1 §, Karnov hämtad 2022-12-07.

Anledningen till tidsbegränsningen är att man efter fem år ska kunna göra en utvärdering av tvångsmedlet när lagen har tillämpats under en tid.³³

Enligt 4 § får ett tillstånd till hemlig dataavläsning beviljas vid en förundersökning om åtgärden är av synnerlig vikt för utredningen. Vidare nämns krav för typen av brott, bland annat att brottet inte ska vara föreskrivet lindrigare straff än 2 år. Andra stycket konstaterar att tillstånd får endast avse ett informationssystem som används av, eller som det finns särskild anledning att anta att det har eller kommer att användas av, en person som är skäligen misstänkt för brottet. Enligt 5 § får ett tillstånd även beviljas för att utreda vem som skäligen kan misstänkas för ett brott, avläsningen får i dessa fall endast avse förfluten tid.

Syftet med införandet av lagen var att informationen som de brottsbekämpande myndigheterna ville avlyssna ofta var krypterad. Detta medförde svårigheter att eftersom de då befintliga bestämmelserna om hemliga tvångsmedel inte beaktade krypterad kommunikation.³⁴

Hemlig dataavläsning görs i två steg. Först får myndigheten tillgång till teknisk utrustning som kan användas för kommunikation. Sedan tar myndigheten del av de uppgifter som finns i utrustningen. Uppgifterna som myndigheterna kan komma åt genom hemlig dataavläsning finns i den tekniska utrustningen som avläses, till exempel i telefon eller dator. Dessa uppgifter skiljer sig åt från uppgifterna myndigheterna kan få tillgång till genom hemlig avlyssning eller övervakning av elektronisk kommunikation, eftersom då erhålls uppgifterna på väg till eller från någons tekniska utrustning.³⁵

Hemlig dataavläsning kan bland annat ge tillgång till kommunikation inom särskilda program eller applikationer, även om de är krypterade.³⁶ Anledningen till att myndigheterna inte kunde få tillgång till denna information innan införandet av HDA är för att det skulle innebära dataintrång enligt 4 kap.

³³ Se prop. 2019/20:64 s. 238

³⁴ Se prop. 2019/20:64 s. 55.

³⁵ Ibid.

³⁶ Se prop. 2019/20:64 s. 56.

9 § Brottsbalken. 27 kap. 18 § RB tydliggör inte i vilka fall myndigheter får använda sig av åtgärden. 27 kap 25 § RB hade kunnat användas för samma syfte som HDA men bestämmelsen tillkom inte för att klargöra de brottsbekämpande myndigheternas befogenheter, i stället var den ämnad för privata aktörer på telemarknaden att kunna bistå de brottsbekämpande myndigheterna vid verkställighet av hemliga tvångsmedel. Därför var det en tolkningsfråga om man kunde använda sig av bestämmelserna i 27 kap. RB i samma syfte som man idag använder sig av HDA.³⁷

Enligt huvudregeln i 14 § HDA ansöker åklagaren om tillstånd hos rätten. Om rätten beviljar ansökan ska tillståndet innehålla bland annat tiden tillståndet avser, vilket avlyssningssystem tillståndet avser samt vem som är skäligen misstänkt.

³⁷ Ibid s. 59.

4 Svenska principer

4.1 Rättssäkerhet

För att på ett adekvat sätt kunna avgöra om något är rättssäkert måste begreppet inledningsvis definieras. Begreppet förekommer i regeringsformen, fortsatt förkortad RF, bland annat som rubrik för 2 kap. 9–11 §§. Begreppet återfinns även i andra delar av svensk lagstiftning, där dess straffrättsliga betydelse förklaras som motsvarigheten av förutsebarhet.³⁸

4.1.1 Rättssäkerhet enligt Åke Frändberg

Ordet rättssäkerhet är ett begrepp som förekommer ofta inom den juridiska debatten. Det kan symbolisera individens rättsskydd mot den offentliga makten.³⁹ Frändberg hänvisar till Ekelöf som förklarar att när man talar om rättssäkerhet i den bemärkelsen innebär det rättsordningens förmåga att upprätthålla trygghet till liv, lem och egendom.⁴⁰ Rättssäkerhet är ett begrepp som innehar många olika betydelser. En av dessa betydelser som vanligen används hos jurister är förutsebarhet i den rättsliga sfären och skydd mot kränkning av integriteten. Individen anses ha rättssäkerhet när den är skyddad från bland annat statlig våldsutövning och annan integritetskränkning som häktning på obestämd tid och telefonavlyssning. Individen ska kunna vända sig till rättssystemet med en rättslig fråga och ska där kunna finna svaret.

Frändbergs perspektiv kan jämföras med Aleksander Peczeniks. Peczenik delar upp rättssäkerheten i en formell och materiell del. Skillnaden mellan dessa baseras på att olika etiska värden i konkreta beslutssituationer kan stå i konflikt med varandra och måste därför vägas mot varandra. Resultatet av en sådan vägning kallas för materiell rättssäkerhet. Förutsebarhet är ett exempel på ett formellt moraliskt värde, eftersom i en situation där en avvägning måste ske kan förutsebarheten få vika inför andra värden.⁴¹

³⁸ Se SOU 1984:15 s.129.

³⁹ Se Frändberg (2000) s. 269.

⁴⁰ Se Ekelöf (1942) s. 7.

⁴¹ Se Peczenik (1995) s. 89-100.

Frändberg ifrågasätter dock Peczeniks idé om formell och materiell rättssäkerhet eftersom andra värden, som till exempel allas likhet inför lagen, i så fall skulle behöva vara formella moraliska värden på grund av att även de kan få vika för andra värden som de vägs mot. Begreppet ”formell” i används i liknande sammanhang i ett nedsättande syfte, på det sättet att ett ”formellt” värde har mindre värde än ett ”materiellt”. Det finns därför anledning att använda begreppen med varsamhet när man uttalar sig om olika värden.⁴²

Tre villkor måste vara uppfyllda för att rättssäkerhet ska föreligga. Det krävs att rättssystemet har klara och adekvata regler för att kunna ge svar på den aktuella frågan, reglerna måste vara lätt tillgängliga för parten som söker svar och slutligen måste reglerna vara tillförlitliga det vill säga att de rättstillämpande organen måste tillämpa reglerna korrekt.⁴³

Det kan förekomma fall då rättsbrist råder, det vill säga att rättssystemet brister på det sättet att det inte finns någon regel som kan ge svar på en rättslig fråga eller problem. I ett sådant fall har rättstillämparen en skyldighet att tillgodose en bestämmelse i fallet.

4.2 Den fria bevisprövningens princip

Principen om fri bevisprövning finns lagstadgad i 35 kap. 1§ RB, som konstaterar att rätten efter en samvetsgrann prövning av det som har presenterats i målet ska avgöra vad som anses bevisat. Bestämmelsen bygger på två principer, dels principen om fri bevisföring, dels fri bevisvärdering.⁴⁴

4.2.1 Bevisföring

I princip alla bevismedel är tillåtna enligt svensk rätt. Parterna kan således åberopa den bevisning som de finner relevant och det finns ingenting som hindrar olagligt åtkommen bevisning att läggas fram under en förhandling och tilldelas ett bevisvärde. Enligt 35 kap. 1 § RB ingår allt som förekommit

⁴² Se Frändberg s. 270.

⁴³ Se *ibid* s. 276 f.

⁴⁴ Se Fitger m.fl. Rättegångsbalken (9 december 2022, 93 uppl., Juno), 35:1.

⁴⁴ Se Fitger m.fl.: Rättegångsbalken (9 december 2022 uppl. 93., Juno.), 27:18.

vid huvudförhandlingen i bevismaterialet. I lagstiftningen finns få förbud mot viss bevisföring, ett av dessa är 4 kap. 3 § LEU.⁴⁵ Bestämmelsen konstaterar att om en medlemsstat tagit emot bevismaterial på villkor som begränsar användandet av detta är svenska myndigheter skyldiga att följa villkoren, oavsett vad som konstateras i annan lag.

4.2.2 Bevisvärdering

Principen om fri bevisföring och principen om fri bevisvärdering har ett tydligt samband. Som tidigare nämnt ska domstolen göra en samvetsgrann värdering av allt som har lagts fram i målet för att avgöra vad som anses bevisat. När domaren gör en bevisvärdering görs en jämförelse i det enskilda fallet mellan domarens uppfattning av nivån på beviskravet och domarens uppfattning av styrkan av bevisningen. Bevisstyrkan bedöms efter omständigheterna i det enskilda fallet.⁴⁶ Domarens beslut ska vara objektivt grundat och skälen till beslutet ska kunna accepteras av andra insiktsfulla personer.⁴⁷ Att det finns en fri bevisföring innebär således inte att allt bevis som läggs fram i domstol är av värde, utan domstolen gör en samvetsgrann prövning av bevisets värde.

⁴⁵ Se Fitger m.fl. Rättegångsbalken (9 december 2022, 93 uppl., Juno), 35:1 under rubriken bevisföringen

⁴⁶ Se Ekelöf och Boman (1995) s. 24

⁴⁷ Se Fitger m.fl. Rättegångsbalken (9 december 2022, 93 uppl., Juno), 35:1 under rubriken Allmänt om bevisvärdering.

5 Bevisvärdet i praktiken

För att kunna besvara frågan hur högt man har värderat Encrochat som bevismaterial i domstol så behöver man undersöka hur rätten har gjort sin bedömning och vad de har kommit fram till. Encrochat är ett relativt nytt bevismaterial i Sverige, därför har endast ett rättsfall hunnit avgöras i Högsta domstolen. Hur högt Encrochat värderades som bevis i det målet presenteras nedan. Vidare presenteras två rättsfall som avgjordes i underinstanserna efter domen från HD. Detta är relevant dels för att bedöma om underinstanserna har följt HD:s bedömning dels om det i dagsläget är möjligt att konstatera hur högt bevisvärde Encrochat har.

5.1 Förväxlingen

I mål B 7806–22, som först prövades vid Malmö tingsrätt, har huvudbevisningen i flera delar av domen till stor del bestått av krypterade chattar liknande Encrochat.⁴⁸ Diskussioner har framkommit i målet gällande om man kan knyta en person till ett alias man har hittat i telefonen. Det bevisades i flera delar av målet alias kunde knytas till den tilltalade genom att jämföra händelser och platser i de krypterade chattarna med de tilltalades avlyssnade samtal på deras mobiltelefoner. Man har även jämfört de krypterade chattarna med personer i de tilltalades närhet och dessa har stämt överens.⁴⁹ Efter att tillräckligt mycket granskningar och jämförelser mellan mobiltelefonen och de krypterade chattarna har man med säkerhet kunnat knyta de presenterade aliasen till personer. Tingsrätten har funnit den presenterade bevisningen som lagts fram vara tillräcklig för att det ska vara ställt bortom rimligt tvivel att det är de specifika tilltalade som är kopplade till vardera alias i telefonerna.⁵⁰

Hovrätten har i dessa frågor delat tingsrättens bedömning.⁵¹ De har gjort samma bedömning som tingsrätten gällande bevisvärdet av de krypterade

⁴⁸ Se Högsta domstolen, dom 2022-07-15 I mål B 7806–22.

⁴⁹ Ibid

⁵⁰ Ibid

⁵¹ Ibid

chattarna. De har, precis som tingsrätten funnit att dessa har ett högt bevisvärde.⁵² Högsta domstolen har i de delarna låtit hovrättens dom stå fast och anser således att Encrochat som bevismaterial har ett sådant bevisvärde att det är tillräckligt att döma på. Högsta domstolen meddelade sin dom den 15 juli 2022.⁵³

5.2 B 2368–22

Detta mål inleds i Göteborgs tingsrätt där dom meddelades 23 februari 2022. Innehållet i meddelanden från Encrochat utgör huvudsaklig bevisning.⁵⁴ Tingsrätten konstaterar att Encrochatmaterialet ska värderas på sedvanligt sätt och får användas som bevisning. Tingsrätten anser att man ska göra dels en intern granskning av Encrochat-materialet, genom att granska meddelandena, deras relevans, begriplighet och eventuella motsägelser, dels ska en extern granskning av materialet göras. Den externa granskningen syftar på hur meddelandena kan kopplas till fysiska personer, om dessa är en eller flera samt om meddelandena kan relateras till verkliga händelser.⁵⁵

Tingsrätten anser det styrkt att den tilltalade har använt det aktuella alias som åklagaren presenterar. Denna bedömning baseras på var den tilltalade befunnit sig vid specifika tidpunkter, vem denne har haft kontakt med samt när och vilka smeknamn som har använts vid kontakten.⁵⁶

Hovrätten tar del av samma bevisning som presenterades vid tingsrätten. Hovrätten instämmer i tingsrättens bedömning angående hur Encrochat som bevismedel ska värderas. De tillägger att hovrätten har gjort motsvarande bedömning i flera tidigare avgöranden. Även hovrätten finner det styrkt att det alias som presenteras av åklagaren medverkat vid brott samt att det var den tilltalade som använde sig av användarnamnet under tiden åtalet avser. Hovrätten meddelar dom den 4 november 2022.⁵⁷

⁵² Ibid

⁵³ Ibid

⁵⁴ Se hovrätten för västra Sverige, dom 2022-11-04 i mål B 2368–22.

⁵⁵ Ibid

⁵⁶ Ibid

⁵⁷ Se hovrätten för västra Sverige, dom 2022-11-04 i mål B 2368–22.

5.3 B 1816–22

Målet inleds i Helsingborgs tingsrätt där dom meddelas den 6 maj 2022. Till att börja med konstaterar tingsrätten angående Encrochat som bevismaterial att det inte finns någon rättslig regel som hindrar materialet att användas som bevis. Det finns inte heller hinder mot att använda materialet till den tilltalades nackdel. De offentliga försvararna invänder att det förekommer brister i materialet och att det därför ska tillmätas ett lågt bevisvärde. Tingsrätten slår även fast att det förekommer brister i materialet på så sätt att åberopade chattar är ofullständiga och att det påträffas stavfel och andra skrivfel.⁵⁸ Innehållet i det presenterade materialet ska därför tolkas med försiktighet, det ska även göras en extern respektive intern granskning (se 5.2) av bevismaterialet.⁵⁹ Det konstateras att de brister som förekommer i materialet inte är av sådan omfattning att det bör påverka bevisvärdet.

Tingsrätten gör en sammantagen bedömning av bland annat vid vilka tillfällen ett visst alias har använts, vilka andra alias som har kontaktats, vilka telefonmaster enheten har kopplats upp till i jämförelse med till exempel var den tilltalades bostad är belägen samt hur många som möjligtvis kan ha använt sig av samma alias. Genom denna bedömning har domstolen lyckats knyta de tilltalade till respektive alias.⁶⁰

Hovrätten finner, i likhet med tingsrätten, att det genom bedömningen är styrkt vilka tilltalade som är knutna till vilka alias. Hovrätten delar även tingsrättens bedömning gällande bevisvärdet av Encrochat samt att materialet ska tolkas med försiktighet med beaktande av att materialet är ofullständigt samt att det förekommer andra brister som tingsrätten syftar på. Hovrätten meddelar dom den 4 oktober 2022.⁶¹

⁵⁸ Se hovrätten över Skåne och Blekinge, dom 2022-10-04 i mål B 1816–22.

⁵⁹ Ibid

⁶⁰ Ibid

⁶¹ Ibid

6 Analys

Det har i kapitel tre redogjorts för de relevanta delarna av både RB och HDA. Inledningsvis bör därför konstateras vilken av dessa lagar som är tillämplig på inhämtningen av Encrochat. För att göra detta är det nödvändigt att utreda om Encrochatuppgifterna är meddelanden som överförs i ett elektroniskt kommunikationsnät till ett telefonnummer eller annan adress, eller om Encrochatmeddelandena var data avsedda för automatiserad behandling. Meddelandena i Encrochat var avsedda för automatiserad behandling på så sätt att de behövde dekrypteras innan de kunde läsas av. Eftersom bestämmelserna i RB inte omfattar krypterad kommunikation tillkom HDA för att de brottsbekämpande myndigheterna skulle kunna använda sig av Encrochat som bevisning utan att begå dataintrång eller bryta mot skyddet mot tvångsmedelsanvändning. Användningen av Encrochat som bevismaterial är förenlig med svensk rätt.

Hur Encrochat kom svenska åklagare till handa har redogjorts för i kapitel två. Bevisningen inkom till Sverige genom att en europeisk utredningsorder utfärdades i enlighet med LEU. Frågeställningen fokuserar på om Encrochat är rättssäkert. Som det har konstaterats så är HDA tillämplig lagstiftning för den krypterade chatten. Lagen konstaterar att ett tillstånd får beviljas i de fall åtgärden är av synnerlig vikt för utredningen och det finns en påbörjad förundersökning. De brottsbekämpande myndigheterna får således inte använda sig av bevismaterialet för att upptäcka nya brott. Svenska myndigheter fick tillgång till allt Encrochatmaterial med anknytning till Sverige samtidigt. Huruvida det fanns påbörjade förundersökningar påbörjade med koppling till all inkommen bevisning är således både komplicerat att få bekräftat och att föreställa sig.

Om det skulle vara så att brottsbekämpande myndigheter har upptäckt nya brott genom den inkomna bevisningen så finns det ingen bestämmelse i svensk lagstiftning som hindrar bevisningen från att användas vid huvudförhandling i domstol. Det förbud som hade kunnat vara av relevans finns i 4 kap. 3 § LEU. I detta fall är bestämmelsen inte tillämplig då uppgifterna

från Encrochat inte har lämnats över på villkor som begränsar möjligheterna att använda materialet. Detta innebär således att om det skulle vara så att bestämmelserna i HDA inte har följts av brottsbekämpande myndigheter vid användningen av uppgifterna från Encrochat finns det ingenting som hindrar uppgifterna från att användas i domstol som bevismaterial. Detta är problematiskt ur ett rättssäkerhetsperspektiv.

Huruvida Encrochat som bevismaterial är rättssäkert är långt ifrån självklart. En av många betydelser av rättssäkerhet är förutsebarhet i den rättsliga sfären och skydd mot kränkning av integriteten. Skyddet mot användningen av hemliga tvångsmedel får som konstaterat inskränkas genom lag, i detta fall HDA. Men när det gäller förutsebarheten kan det komma att bli problematiskt. Eftersom Encrochat är ett relativt nytt bevismaterial som har presenterats har det inget förutbestämt bevisvärde. Rättssäkerheten för den enskilda kan i min mening inte anses vara uppfylld när det gäller Encrochat då den enskilde inte kan förutse bevisvärdet av det framställda materialet. Åke Frändbergs lära stödjer denna åsikt.

Åke Frändberg ifrågasätter Aleksander Peczeniks teori om rättssäkerhet. Där emot kan man baserat på av Peczeniks lära betrakta Encrochat som ett rättssäkert bevismaterial, genom att förutsebarheten ges ett formellt moraliskt värde som har fått ge vika i vägningen mellan förutsebarhet och det materiella moraliska värdet att varje individ ska dömas för brottet den begår. Frändberg anser att begreppen ”formell” och ”materiell” i sammanhang likt detta ska användas med varsamhet när man uttalar sig om värden. Den åsikten är ytterst relevant i diskussionen rörande förutsebarhet. Om förutsebarheten ses ur Frändbergs perspektiv i detta sammanhang kan den sägas ha blivit bortprioriterad eftersom Encrochat inte har ett förutbestämt bevisvärde och att Encrochat som bevismaterial därmed inte är förutsebart och inte heller rättssäkert. Ska förutsebarheten ses ur Peczeniks perspektiv i detta sammanhang har det ett formellt moraliskt värde som har fått ge vika för andra värden. Oavsett om man studerar Frändbergs eller Peczeniks teori så har förutsebarheten blivit åsidosatt. Det finns i dagsläget ett HD-avgörande i ett mål med Encrochat som bevisning. Då ämnet är färskt kan det vara så att det är fler

mål som ännu inte har avgjorts av Högsta domstolen och att frågan kommer att förtydligas.

Som har påvisats kan parter i en rättegång åberopa den bevisning de finner relevant och domstolen ska sedan göra en bedömning av bevisstyrkan av den framlagda bevisningen. Däremot är denna bedömning inte självklar, i synnerhet inte när det gäller Encrochat på grund av den knappa praxisen på området. I kapitel fem presenteras tre domar där man i samtliga har dömt personer utifrån Encrochat som bevisning. Det har visats att trots att användaren av en enhet använder sig av ett alias så kan man knyta en fysisk person till ett alias med hjälp av olika faktorer. För att göra detta har man knutit händelser och platser som nämns i de krypterade chattarna med de tilltalades avlyssnade samtal på deras mobiltelefoner. Man har även gjort en bedömning av bland annat vid vilka tillfällen ett visst alias har använts, vilka andra alias som har kontaktats samt vilka telefonmaster enheten har kopplats upp till och jämfört informationen med den tilltalades uppgifter samt platser den har och kan ha befunnit sig på. Gemensamt i de tre presenterade rättsfallen är att domstolen har lyckats knyta de tilltalade till alias genom den externa granskningen.⁶²

De offentliga försvararna invänder att det förekommer brister i Encrochat-materialet och att det därför ska tillmätas ett lågt bevisvärde. Det görs interna granskningar av materialet där det granskas tillsammans med dess relevans, begriplighet samt eventuella motsägelser. Rätten håller med de offentliga försvararna om att chattarna är ofullständiga och att det påträffats stavfel och andra skrivfel och anser därför att materialet ska tolkas med försiktighet. Trots de brister som förekommer så anses de inte vara av en sådan omfattning att det bör påverka bevisvärdet. Man har således funnit att Encrochatmaterialet har ett högt bevisvärde och kunnat döma i mål där det bara är Encrobevisning som läggs fram.

Som påvisat finns endast ett avgörande från Högsta domstolen som baseras på bevisning från Encrochat. Utöver detta har det presenterats två mål från hovrätter. Underinstansernas bevisvärdering av Encrochat har alla följt i

⁶² Se 5.2 för innebörd.

Högsta domstolens spår. Man har kunnat döma på Encrochat och man har inte tilldelat det ett lägre bevisvärde. Man har även lyckats knyta alias till fysiska personer med hjälp av externa utredningar. Med detta i åtanke kan det nu vara lämpligt att besvara frågeställningen ”Hur högt är bevisvärdet av Encrochat i Högsta domstolen?”. Frågan är om det går att tilldela Encrochat ett bevisvärde. Efter ovangjorda diskussion skulle jag konstatera att Encrochat har ett relativt högt bevisvärde på grund av att Högsta domstolen har baserat sin dom på Encrochatbevisningen. Trots att underinstanserna inte har något prejudikatvärde kan det även vara värt att betona att även underinstanserna har värderat framlagt Encrochat-material på ett sedvanligt sätt.

Det är, ur ett rättssäkerhetsperspektiv, problematiskt att det inte finns tydliga uttalanden gällande bevisvärdet av Encrochat, men detta hindrar inte hur bevisvärderingen ser ut i praktiken. Som påvisat riskerar rättssäkerheten att försummas i otåligheten att stoppa gängkriminaliteten som råder i Sverige. Detta är starkt oroväckande. Brottsligheten i Sverige behöver onekligen bekämpas men detta får inte ske på bekostnad av rättssäkerheten.

Käll - och litteraturförteckning

Offentligt tryck

Utredningsbetänkanden

SOU 1984:15 Ekonomisk brottslighet i Sverige: bakgrund, överväganden åtgärder: slutbetänkande.

Propositioner

Prop. 2016/17:218 Nya regler om bevisinhämtning inom EU.

Prop. 2019/20:64 Hemlig dataavläsning.

Direktiv

Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/41/EU av den 3 april 2014 om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området.

Elektroniska källor

Brottsförebyggande rådet, *Narkotikabrott*, 31 oktober 2021, <https://bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/narkotikabrott.html>, [Hämtad:2022-12-26].

Eurojust, *Vad vi gör*, 2022, <https://www.eurojust.europa.eu/sv/about-us/what-we-do>, [Hämtad: 2022-11-23].

Polisen, *125 fängelseår utdömda i Stockholmspolisens utredningar kopplade till Encrochat, 24 februari 2021*, <https://polisen.se/aktuellt/nyheter/2021/februari/125-fangelsear-utdomda-i-stockholmspolisens-utredningar-kopplade-till-encrochat/>, [Hämtad 2022-12-26].

Svt Nyheter, *Högsta domstolen prövar inte Encrobevisning*, 19 maj 2021, <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/hogsta-domstolen-provar-inte-encrobevisning>, [Hämtad: 2022-12-26].

Åklagarmyndigheten, *Skrivelse till HD om EncroChatbevisning*, 29 april 2021, <https://www.aklagare.se/nyheter-press/pressmeddelanden/2021/april/skrivelse-till-hd-om-encrochatbevisning/>, [Hämtad: 2022-12-26].

Lindberg, Gunnel, *Rättegångsbalken (1942:740) kommentaren till 27 kap. 18 §*, Lexino 1 december 2020 (JUNO), [Hämtad: 2022-12-01].

Fitger, Peter m.fl, Rättegångsbalken (9 december 2022, version 93 JUNO), kommentaren till 27 kap. 18 och 21 §§ och 35 kap. 1 §.

Lindberg, Gunnel, Lag (2020:62) om hemlig dataavläsning 1 §, Karnov (JUNI), [Hämtad: 2022-12-07].

Litteratur

Bajovic, Vanja, *Evidence from the EncroChat and SKY ECC encrypted phone*, Crimen, 2022, s. 154–179.

Ekelöf, Per Olof och Boman, Robert. (1995). *Rättegång. Fjärde häftet*.
Upplaga 6:3. Norstedts Juridik

Ekelöf, Per Olof, *Rättssamhälle och rättssäkerhet*, Svensk Juristtidning, 1942 s. 7–9.

Frändberg, Åke, *Om Rättssäkerhet*, *Juridisk Tidskrift*, 2000, s. 269–280.

Griffiths, Cerian och Jackson, Adam, *Intercepted Communications as Evidence: The Admissibility of Material Obtained from the Encrypted Messaging Service EncroChat: R v A, B, D & C [2021] EWCA Crim 128*, *Journal of Criminal Law*, augusti 2022, s. 271-276.

Hradilova Selin, Klara, *Dödligt skjutvapenvåld i Sverige och andra europeiska länder. En jämförande studie av nivåer, trender och våldsmetoder*, Rapport 2021:8. Stockholm: Brottsförebyggande rådet, 2020.

Kleineman, Jan, 2018; ”Rättsdogmatisk metod” i Nääv, Maria & Zamboni, Mauro (red.), *Juridisk metodlära*. Upplaga 2:1: Lund, Studentlitteratur.

Lapierre, Thomas, Vigouroux, Heloise och Zorilla, Julie, *Collection of Evidence by Judicial Authorities within the EU EncroChat Example*, *International Law News*, 2021, s. 27–29.

Peczenik, Aleksander, *Vad är rätt? Om demokrati, rättssäkerhet, etik och juridisk argumentation*, *Svensk Juristtidning*, 1995, s. 89–100.

Sandgren, Claes, 2018; *Rättsvetenskap för uppsatsförfattare: Ämne, material, metod och argumentation*. Upplaga 3: Nordstedts Juridik.

Rättsfallslista

Högsta domstolen

Högsta domstolen, dom 2022-07-15 I mål B 7806–2.

Rättsfall från hovrätterna

Hovrätten över Skåne och Blekinge, dom 2022-10-04 i mål B 1816–22.

Hovrätten för västra Sverige, dom 2022-11-04 i mål B 2368–22.

Tingsrättsdomar

Göteborg tingsrätts dom den 16 juli 2021 B 16411–20.

Örebro tingsrätts dom den 23 juni 2021 B 5057–20.

Norrköping tingsrätt dom den 16 juni 2021 B1198-20.